

יצחק יחזקאל הלוי פוקס

שיטת הירושלמי בענין גודרות

בבלי בבא – בתרא לו ע"א

וירושלמי שם פ"ג ה"א

תוכן:

מחלוקת הירושלמי והבבלי בענין עדות על אסופי.

דברי הבבלי בנוגע לגודרות.

מחלוקת הראשונים בסוגית גודרות והראיה הראשונה מהירושלמי.

מחלוקת הראשונים אם סברת קפידא היא למסקנה.

ביאור דברי הרשב"ם בנוגע לחזקת עבדים וגודרות.

מחלוקת הראשונים אם סברת חולכי אושא היא למסקנה.

ראיה שניה מהירושלמי בנוגע למחלוקת הראשונים לגבי גודרות.

שיטת המיוחס לרבנו גרשום לגבי המושג גודרות.

המקור למחלוקת הראשונים לגבי המושג גודרות בגירסאות שונות בגמרא.

ביאור חדש בירושלמי שעל פיו אין מקום להוכיח ממנו במחלוקת הראשונים.

מחלוקת הירושלמי והבבלי בענין עדות על אסופי

איתא בבבלי במסכת קידושין (עג ע"א): "אמר רב יהודה אמר רבי אבא אמר רבי יהודה בר זבדי אמר רב: כל זמן שבשוק אביו ואמו נאמנים עליו, נאסף מן השוק אין נאמנים עליו".

שואלת הגמרא על זה: "מאי טעמא?" – מהו טעמו של החילוק בין תינוק הנמצא בשוק, לתינוק שנאסף מן השוק? משיבה הגמרא: "אמר רבא: הואיל ויצא עליו שם אסופי" אין מועילים לו דברי הוריו, וצריך עדות שלמה.

לעומת רב יהודה בר זבדי שאמר בשם רב שתינוק הנאסף מן השוק, אין מועילין לו דברי הוריו, אחיו, רבי סימון אחיו אמר בשם רב להיפך.

דאיתא בירושלמי במסכת בבא – בתרא (פ"ג ה"א): "רבי סימון אחוי דרבי יהודה בר זבדי בשם רב: תינוק, כל זמן שמושלך בשוק, אביו או אמו מעידין עליו; נאסף מן השוק, צריך שני עדים, ואביו ואמו נעשין לו כשני עדים".

מוסיפה הגמרא ואומרת: "אמר רבי אבהו: וחשוד אדם לומר על מי שאנו בנו שהוא בנו?" דהיינו שרבי אבהו מקשה על עצם הסברה שיש צורך באסופי לעדות משני ההורים, ולא

די בעדות אחד מהם, ומוסיף רבי אבהו ואומר: "דילמא בניכסי הגר אתאמרת" – שמא רב לא דיבר על מקרה רגיל של תינוק הנאסף מן השוק, דאז ודאי דדי בעדות של אב או של אם ואין צורך בעדות שניהם, אלא רב דיבר במציאות של גר שאין לו יורשים, שבשעת מיתתו כל המחזיק בנכסיו זוכה, והוא מעיד על תינוק הנאסף מן השוק שהוא שלו, ומכיוון שאנו חוששים שמא משקר לנו, לכן הצריכו בתינוק זה שבנוסף לעדות האב תהיה עדות של האם. ממשיכה הגמרא ואומרת: "אמר ליה (רבי סימון): הרי כל רבותינו בגולה מעידין עלינו שכך שמענוה מפי רב אדא בר אבוה". דהיינו דמצד הסברא רבי אבהו צודק שאין טעם להצריך בתינוק אסופי עדות משני ההורים, ודלא כמו שאמר רבא בבבלי, אלא שישנה עדות ברורה של רבותינו בגולה (בבלי) ששמעו מפי רב אדא בר אבוה שאמר בשם רב שתינוק אסופי מצריכין עדות הן מהאב והן מהאם.

הגמרא ממשיכה ואומרת: "אמר רב חסדא: הדא דתימר בתינוק שאינו מרגיע, אבל בתינוק המרגיע, הדא היא דמר רבי יוחנן: עגלים וסייחים המקפצין ממקום למקום אין להן חזקה". יש שתי נקודות שיש לבאר בדברי רב חסדא. הראשונה, מה פירוש המושג 'מרגיע', והשנייה, האם רב חסדא מדבר על הרישא של דברי רב, ואומר את דבריו לגבי תינוק המושלך בשוק, או שהוא מדבר על הסיפא של דברי רב, ולגבי תינוק אסופי.

הרשב"א (קידושין עג ע"ב) מבאר את הנקודה הראשונה בכותבו לגבי הירושלמי: "ופירוש 'מרגיע', שמדדה, שהוא רגע כאן ורגע כאן".

הנקודה השנייה מתבהרת על פי המקבילה לירושלמי בבבא - בתרא, הנמצאת במסכת קידושין (פ"ד ה"ב), שם נכתב:

אחוי דרבי יודה בר זבדי בשם רבי¹: תינוק, כל זמן שהוא מושלך בשוק, או אביו או אמו מעידין עליו; נאסף מן השוק, צריך שני עדים, אביו ואמו כשני עדים הן. רבנן דקיסרין בשם רב חסדא: הדא דאת אמר בתינוק שאינו מרגיע, אבל בתינוק שהוא מרגיע צריך שני עדים, ואביו ואמו כשני עדים הן. ואתיין כההיא דאמר רבי ינאי²: עגלים המקפצין אין להן חזקה.

1. כך הגירסא בכת"י ליידין. ואמנם ייתכן לומר דגירסא זו שהשמועה נאמרה בשם 'רבי' אמיתית היא, וגירסת כת"י ליידין במסכתנו מוטעית, ואם כן אין מחלוקת בין רב יהודה בר זבדי לאחיו רבי סימון מה אמר רב, אלא יש מחלוקת בין רבי לרב, ורבי יהודה בר זבדי מסר את דברי רב ורבי סימון מסר את דברי רבי, אכן קשה לומר זאת, מכיוון שהאור זרוע (הלכות נידה סוף סימן שמ) כותב כגירסת כת"י ליידין במסכתנו וכן היא גם גירסת כת"י אסקוריאלי.
2. ברשב"א (קידושין עג ע"ב) הגירסא: "דאמר רבי יוחנן בשם רבי ינאי", ואם כן שתי הסוגיות מסכימות עם העובדה שרבי יוחנן אמר מימרא זו, אלא שבקידושין מבואר שהוא אמרה בשם רבי ינאי, מה שלא נזכר בבבא-בתרא.

מכיוון שרב חסדא, כפי שמנוסחים דבריו במסכת קידושין, אומר שבתינוק המדדה ממקום למקום צריך שני עדים, מוכח שרב חסדא מדבר על הרישא של דברי רב; והוא אומר, שכל הדין שתינוק המושך בשוק די לו בעדות אביו או בעדות אמו, ואין צורך בעדות שניהם, הוא דוקא אם התינוק עוד לא יודע לדדות ממקום למקום, אבל מהרגע שהוא יודע לדדות, אין די בעדות אחת ואנו מצריכים ששני ההורים יעידו עליו.

רב חסדא מוסיף שדינו לגבי תינוק, הוא כמו דינו של רבי יוחנן שעגלים וסייחים המקפצים אין להם חזקה.

דברי הבבלי בנוגע לגודרות

והנה, נאמר במשנה הראשונה בפרק חזקת הבתים: "חזקת הבתים והבורות והשיחין והמערות והשובכות והמרצות ובית הבדין ובית השלחין והעבדים וכל שהוא עושה פירות נדיר, חזקתן שלש שנים מיום ליום".

ועל זה מקשה הבבלי (בבא - בתרא לו ע"א): "והאמר ריש לקיש: הגודרות אין להן חזקה!" ומבאר הערוך (ערך גדר ב), שהועתק בשינוי מועט ברשב"ם (לו ע"א ד"ה הגודרות): "כל דבר המהלך בדרכים ובשווקים שיתכן לומר 'מעצמו נכנס', או 'אתה הכנסתו לביתך' והחזקת בו, אין לו חזקה".

דהיינו שיתכן שבהמה נכנסה מעצמה לבית, או שהמוחזק בה לקח אותה והכניסה לביתו, ועל כן אומר ריש לקיש שלא מועיל בה חזקה, וקשה מהו החילוק שבין עבד שגם הוא יכול להכנס מבית לבית ולגביו נאמר במשנה שחזקתו בשלוש שנים, לבין בהמה שלגביה אמר ריש לקיש שאין חזקה.

מתרצת הגמרא: "אמר רבא: אין להן חזקה לאלתר, אבל יש להן חזקה לאחר שלוש שנים".

ממשיכה הגמרא ומביאה דין נוסף הקשור לדין של עבדים: "אמר רבא: אם היה (העבד) קטן מוטל בעריסה יש לו חזקה לאלתר", מפני שאיננו יכול לדדות ממקום למקום, וזהו סברת הירושלמי בנוגע לתינוק שאינו מדדה.

מקשה הגמרא: "פשיטא!" דסברת הירושלמי פשוטה היא, ואין מקום כלל להסתפק בה, ומדוע רבא צריך להשמיע לנו את הדין של עבד קטן המוטל בעריסה.

מתרצת הגמרא: "לא צריכא דאית ליה אימא, מהו דתימא ניוחש דלמא אימיה עיילתיה להתם, קא משמע לן אימא לא מנשיא ברא" - רבא דיבר במציאות שיש לעבד הקטן אמא, והייתי חושב שמכיוון שהיא יכולה להניח אותו בעריסה, ממילא המחזיק בעבד איננו יכול לטעון שהעבד שייך לו; קא משמע לן שאמא לא תשכח את בנה בעריסה, ואם העבד נמצא בביתו של אחד, אין יכולת לטעון שהאמא הביאה אותו לשם והשאירה אותו שם ללא השגחה, אלא ודאי העבד שייך למחזיק בו.

מחלוקת הראשונים בסוגית גודרות והראיה הראשונה מהירושלמי

בביאור דברי הבבלי ש'אין להן חזקה לאלתר' נחלקו רבותינו הראשונים.

הרשב"א (כח ע"ב) כותב:

הכי קאמר: העבדים אין להם חזקה לאלתר כגודרות, אבל לאחר שלוש יש להן לעבדים, ולעולם גודרות לאלתר הוא דאין להם חזקה, הא לאחר זמן שדרך הבעלים להקפיד ושלא להניח ביד אחרים יש להן חזקה.

דהיינו ש'אין להן חזקה לאלתר' קאי הן על עבדים והן על גודרות, וקא משמע לן שלעבדים אין חזקה לאלתר אלא רק לאחר שלוש שנים ולגודרות אין חזקה לאלתר אלא יש חזקה בשעה שהבעלים מקפידים עליהם.

ומקור דברי הרשב"א בדברי רבנו חננאל, וכפי שהוא מבאר:

וכן נראה מלשון רבנו חננאל ז"ל, שכך כתב שם: הא דאמר ריש לקיש: 'אין להם חזקה' לאלתר, וזה ששנינו: 'העבדים יש להן חזקה' לאחר שלוש, דאמרינן כיון דמשמש לזה שלוש שנים והניחו בעלים ולא מיחה, הרי זה קנאו בחזקה.

לעומת שיטה זו, הרשב"ם כותב (לו ע"א ד"ה ומשני הא): "...אבל יש להן לעבדים ולגודרות חזקה לאחר שלוש שנים, שהיה לו לזה המערער למחות ולא מיחה". – דהיינו ש'אין להן חזקה לאלתר' קאי הן על עבדים והן על גודרות, וקא משמע לן שלשניהם חזקה לאחר שלוש שנים.

שיטה שלישית היא שיטת הרמ"ה הכותב (פרק ג סימן עה):

"הני מילי דעבדין דאפשר למכתב עליהו שטרא ועבדי אינשי למכתב עליהו שטרא, אבל בהמות דלאו בני מכתב עליהו שטרא נינהו, דהא לא מיתחזקי בשמא אלא בטביעות עינא, ולא שייך בהו טעמא דמזדדה אינשי בשטרי, לא מהניא בהו חזקת שלוש שנים³..."

ברם צריך את למידע דכי אמרינן דגודרות אין להן חזקה, הני מילי היכא ידיעא מילתא דהאי עבדא או האי חמרא דהאי תובע הוא, אבל היכא דלא ידיעא... אית להו חזקה. חדא, דכיוון דלית ליה ראייה לחד מינייהו אוקי ממונא בחזקת מריה. ועוד, מיגו דיכיל למימר 'מעולם לאו דידך הוה', כי אמר 'שלך היו ולקחתים ממך' מהימן."

הרמ"ה סובר ש'אין להן חזקה לאלתר' קאי על עבדים, דלהם יש חזקה לאחר שלוש שנים, אבל בגודרות, הדין הוא כפי פשטות לשונו של ריש לקיש דאין להם חזקה כלל, והטעם הוא שאין כותבים עליהם שטרות, ואם כן לא שייך בהם כלל חזקת שלוש שנים.

נמצא לגבי בהמה, דלפי רבנו חננאל יש חזקה לבהמה בשעה שמנהג העולם להקפיד עליה, ולפי הרשב"ם יש חזקה לבהמה לאחר שלוש שנים, ולפי הרמ"ה אין חזקה כלל. מכיוון שהירושלמי אומר שלעגלים וסייחים אין חזקה, לכאורה הירושלמי סובר כרמ"ה.

3. הרמ"ה מוסיף שם ומבאר דזה מוכח מכך שמשנה נזכר אך ורק קרקעות ועבדים ולא נזכר דין מטלטלים כלל.

מחלוקת הראשונים אם סברת קפידא היא למסקנה

והנה, מלבד המחלוקת הזאת, נחלקו הרמ"ה והרשב"א ביניהם בנוגע לשאלה מהו טעם החזקה, דהרמ"ה כותב דהטעם הוא משום כתיבת שטר, ואילו הרשב"א כותב דהוא משום קפידא, ומחלוקתם היא מחלוקת בביאור דברי הגמרא.

דאיתא בבבלי (כט ע"א) בביאור הטעם של חזקת שלוש שנים:

אמר רבא: שתא קמייתא מחיל איניש, תרתי מחיל, תלת לא מחיל.

אמר ליה אביי: אלא מעתה כי הדרא ארעא תיהדר לבר מפירי, אלמה אמר רב נחמן הדרא ארעא והדרי פירי.

אלא אמר רבא: שתא קמייתא לא קפיד איניש, תרתי לא קפיד, תלת קפיד.

אמר ליה אביי: אלא מעתה כגון הני דבי בר אלישיב דקפדי אפילו אמאן דחליף אמיצרא דידהו, הכי נמי דלאלתר הוי חזקה. וכי תימא הכי נמי, אם כן נתת דבריך לשיעורין.

אלא אמר רבא: שתא קמייתא מיזדהר איניש בשטריה, תרתי ותלת מיזדהר, טפי לא מיזדהר.

את הסברא הראשונה של רבא, שהיא סברת מחילה, דוחה אביי מכח ראיה ממעשה רב של רב נחמן, דעל פי הסברא שאדם מוחל שנה ראשונה ושנייה ואיננו מוחל שנה שלישית, הדין צריך להיות שאם יש לו עדי חזקה לשנתיים, נהי דהשדה אינה שלו, מכל מקום הפירות שאכל שלו הם, אבל מצינו מעשה רב ברב נחמן (המובא בדף לג ע"ב) שבמקרה כזה אמר "הדרא ארעא והדרי פירי". ואת הסברא השנייה של רבא, שהיא סברת קפידא, דוחה אביי בשל היסוד שאין לחלק בין הדברים ולתת שיעורים שונים לכל דבר, ומכיוון שיש בני אדם שמקפידים יותר מחבריהם, על כרחך שאין זה הטעם לחזקה.

הדחייה הראשונה של אביי, דחייה מוחלטת היא, דהלא יש מעשה רב שממנו מוכח שלא כמותה. אבל הדחייה השנייה של אביי, שאומרת שלא ניתן לומר את סברת הקפידא מפני שלא ניתן לתת שיעורים שונים לדבר, איננה דוחה את הסברא השכלית של קפידא, ואיננה מביאה מעשה רב שממנו מוכח שלא כמותו, ואם כן יש מקום לומר שהדחייה איננה מוחלטת. ואמנם הרמ"ה הבין שלאחר הוכחתו של רבא מדבי בר אלישיב נדחית לגמרי כלל סברת הקפידא, וכל מה שאכפת לנו הוא מסברת הזהירות בשמירה על השטר, אבל הרשב"א הבין שהסברא על קפידא איננה נדחית לגמרי.

וכך מפורש בשו"ת הרשב"א (ח"ב סימן רמד):

... אף על פי שנתן רבא תחלה... טעם חזקת שלוש שנים משום קפידא... ופריך ליה אביי... וקבל רבא תשובתו, והעמיד הדבר בטעם אחר דתלת שנים מזדהר איניא בשטר, דמשמע שאין טעם לחזקה קפידא כלל... דקפידא שאדם רואה את חברו נהנה מקרקעו אינה קפידא כל כך, והילכך אינה עיקר טעם לחזקה...

דהיינו כפי שנתבאר דעיקר טעם החזקה הוא בגלל הזהירות בשטר, אבל הטעם של הקפדה לא נדחה לגמרי.

על פי יסוד זה מבאר הרשב"א בחידושו (כט ע"א) את היסוד של חזקת שלוש שנים:

...דכיון דרובן של בני אדם מקפידין באכילת פירות של שלוש שנים, וכאידך טעמא דרבא, ובפחות מכאן לא קפדי, אף לוקח זה חושש ונזהר בראיותיו כל שלוש, דמימר אמר שמא יבוא היום או מחר ויערער עלי, אבל לאחר שראה זה שותק כל שלוש בוטח שלא יערער עוד ושוב אינו נזהר בשטרו.

ביאור דברי הרשב"ם בנוגע לחזקת עבדים וגודרות

מכח דברי הרשב"א נבוא לבאר דברי הרשב"ם דלעיל האומר: "יש להן לעבדים ולגודרות חזקה לאחר שלוש שנים, שהיה לו לזה המערער למחות ולא מיחה".

על הצד שהרשב"ם סובר כרשב"א, שרבא לא חזר בו מסברת הקפידא, ניתן להבין את דברי הרשב"ם שמכיוון שבשלש שנים שהוא השיעור שבני אדם מקפידים לא מיחה המערער, ממילא מוכח שהעבדים והגודרות נקנו בידי המוחזק.

אך על הצד שהרשב"ם סובר כרמ"ה, שרבא חזר בו מסברת הקפידא, ודאי לא ניתן להסביר את הרשב"ם כפי שכותב הרמ"ה, דתלוי בשאלה האם כותבים שטר אם לא, דהלא הרשב"ם סובר שגם בבהמות, שכדברי הרמ"ה לא כותבים עליהם שטר, יש חזקת שלוש שנים.

ונראה דניתן לבאר את דברי הרשב"ם על פי דברי הריטב"א.

דהריטב"א (כח ע"א) מבאר את השיטה שיש לגודרות חזקה לאחר שלוש שנים:

והגודרות כיון שאין להם חזקה לאלתר, אוקמינהו רבנן על שלוש שנים כדין הבתים, שלא לתת דבריהם לשיעורין, כפי מה שבני אדם מקפידים, ותדע עוד דהא אסיקנא בגמרא דלרבנן טעמא דשלש שנים היינו דעד הכי מזדהר בשטירה וגודרות על הרוב לאו בני שטרא נינהו, אלא ודאי דתו לא פלוג רבנן, והא דקתני הכא עבדים ולא קתני גודרות, היינו משום דכיון דעבדים הוקשו לקרקעות בכמה דינין ועושין פירות תדיר גם כן בבתיים, להכי תנא להו בהדיהו.

אם כן הריטב"א אומר דחכמים לא רצו לתת דבריהם לשיעורים, אלא שבדבר שעושה פירות תדיר יש חזקת שלוש שנים, כך כל חזקה היא שלוש שנים.

אמנם הריטב"א מדבר על סברת הקפדה, ואם כן זהו ביאור נוסף לדברי הרשב"ם על הצד שהרשב"ם הבין כמו הרשב"א שהסברא איננה נדחית לגמרי, אבל ניתן לומר את אותו היסוד של הריטב"א גם לפי דברי הרמ"ה שסברת ההקפדה נדחית לגמרי ולומר דמכיוון שעשו חכמים שיעור שלוש שנים לחזקה, השיעור שייך בכל דבר. ואם כן ביאור דברי הרשב"ם, "יש להן לעבדים ולגודרות חזקה לאחר שלוש שנים, שהיה לו לזה המערער למחות ולא מיחה", דמכיוון שכל חזקה היא שלוש שנים, הרי שגם בעבדים וגודרות יש חזקת שלוש שנים, בין אם כותבים עליהם שטר ובין אם לאו.

מחלוקת הראשונים אם סברת הולכי אושא היא למסקנה

והנה, בשעה שהבבלי מסיק שסברת הולכי אושא שאנו למדים חזקה משור המועד היא דוקא לפי רבי ישמעאל הוא אומר (כח ע"ב): "ולרבנן (החולקים על רבי ישמעאל)⁴ מאי?"

כפי שבדברי רבא יש להסתפק האם מסקנתו שטעם החזקה הוא משום הזהירות בשטר דוחה לחלוטין את סברת ההקפדה, כן יש להסתפק בעיקר דברי רבא, הבאים לאחר שאלת הגמרא 'ולרבנן מאי', האם סברת הולכי אושא נדחית לגמרי, או שבדברי רבא מיוסדים עליה.

בשאלה זו נחלקו הראשונים.

רש"י (כח ע"ב ד"ה לרבנן) כותב: "לרבנן דלית להו הא דרבי ישמעאל מנא להו חזקה דשלש שנים". – דהיינו שרש"י מבאר שהגמרא שואלת מהיכן יש את היסוד של חזקת שלוש שנים, ואם כן רש"י סובר שסברת הולכי אושא נדחית לגמרי.

---

4. השאלה מיהם 'רבנן' הנזכרים כאן תלויה במחלוקת רבנו חננאל ורש"י בביאור המשנה. דאיתא במשנה: "שדה הבעל חזקתה שלש שנים ואינן מיום ליום. רבי ישמעאל אומר: שלושה חודשים בראשונה שלושה באחרונה ושנים עשר חודש באמצע – הרי שמונה עשר חודש. רבי עקיבא אומר: חודש בראשונה וחודש באחרונה ושנים עשר חודש באמצע – הרי ארבעה עשר חודש". רבנו חננאל (הובא ברשב"א ב כח ע"א) כתב על זה: "קיימא לן דלית הלכתא כרבי ישמעאל ורבי עקיבא, אלא כסתמא דמתניתין, דקתני: 'חזקתן שלש שנים ואינה מיום ליום', פירוש: אלא צריך לאוכלה שלש פירות גמורין בשלש שנים". ומכיוון שהוא אומר שאין ההלכה כרבי ישמעאל וכרבי עקיבא אלא כסתם המשנה, מוכח שהוא סובר שבמשנה נמנות שלוש דעות, הראשונה של חכמים שאומרים ששדה הבעל חזקתה שלוש שנים שאינן מיום ליום, השנייה של רבי ישמעאל שאומר שחזקתה שמונה עשר חודש והשלישית של רבי עקיבא שאומר שחזקתה ארבעה עשר חודש. וכתב הרשב"א (שם) שעל פי ביאור זה חכמים הללו הם אלה שנזכרו בדברי רב (ב לו ע"ב) "אמר רב יהודה אמר רב: זו דברי רבי ישמעאל ורבי עקיבא, אבל חכמים אומרים: חזקתה שלוש שנים מיום ליום", וה'שלוש שנים מיום ליום' שנזכרו בגמרא כוונתם של חכמים השלוש שנים הן שלמות, וה'שלוש שנים ואינן מיום ליום' שנזכרו במשנה כוונתם שאין צורך לאכות את הפירות בכל יום, ובניגוד לשדה בית הבעל. על פי פירוש זה, 'רבנן' הנזכרים כאן הם חכמים במשנה החולקים על רבי ישמעאל. אבל רש"י (כח ע"א ד"ה שדה בית הבעל) כתב: "שדה בית הבעל המסתפקת במי גשמים, אינה עושה פירות אלא פעם אחת בשנה – חזקתה שלוש שנים ואינה צריכה מיום ליום. ומה היא חזקתה? רבי ישמעאל אומר..." ואם כן אין שלוש דעות במשנה, אלא שתיים בלבד, רבי ישמעאל ורבי עקיבא, המבארים את דברי המשנה השונה בסתם 'חזקתה שלש שנים ואינן מיום ליום', ומבארים שהשיעור הוא פחות משלוש שנים שלמות וחלוקים מהו השיעור המדויק. וחכמים שנזכרו בדברי רב אלו חכמים בברייתא, החלוקים על המשנה, ואלו 'רבנן' שנזכרו כאן.

אבל המיוחס לרבנו גרשום כותב (שם ד"ה ורבנן): "ורבנן דמתניתין⁵ מנא להו דבעינן שלוש שנים חזקה, דהא דתני עד האידנא בההיא הילכתא אליבא דהולכי אושא הוא". – דהיינו שהמיוחס לרבנו גרשון סובר ששאלת הגמרא היא מהיכן אנו יודעים שצריך דוקא שלוש שנים, דמכיוון שהגמרא מבארת שמשור המועד ניתן ללמוד שצריך רק שלוש אכילות, זה מתאים דוקא לרבי ישמעאל אבל לא לחכמים החלוקים עליו במשנה, ואם כן המיוחס לרבנו גרשום סובר שסברת הולכי אושא אינה נדחית לגמרי.

ובאמת לעומת הרשב"ם, שכמובא לעיל מבאר את חזקת העבדים, 'שהיה לו לזה המערער למחות ולא מיחה', המיוחס לרבנו גרשום מבאר דבר זה בצורה אחרת וכותב על המשנה (כח ע"א ד"ה והעבדים): "שהוקשו (העבדים) לקרקע, שעובד בהם בכל יום".

ונראה דלכן רש"י לא ביאר במשנה בנוגע לעבדים דבר. דלמרות שכל מי שלומד את המשנה מייד מקשה מדוע אנו מחזיקים שהעבדים עושים פירות תדיר, רש"י לא ביאר שם דבר, מכיוון שאם נדחתה סברת הולכי אושא הרי שלצורך הבנת הסברא של עבדים יש צורך להרחיב בביאור הסוגיא של גודרות, ורש"י לא רצה להאריך בדבריו, אבל המיוחס לרבנו גרשום שסובר שלא נדחתה לחלוטין דברי הולכי אושא, אם כן ניתן לבאר סברת העבדים שהוקשו לקרקע שהחזקה בה נלמדת מסברת הולכי אושא⁶.

ראיה שניה מהירושלמי בנוגע למחלוקת הראשונים לגבי גודרות

דבר דומה לדברי המיוחס לרבנו גרשום מצינו בירושלמי במסכת קידושין (פ"א ה"ג):

אית מתניתין אמר עבדים כקרקעות, אית מתניתין אמר כמטלטלין, אית מתניתין אמר לא כקרקעות ולא כמטלטלין. מתניתין אמר עבדים כקרקעות, דתנינן תמן חזקת בתים בורות שיחין ומערות ומרחצות ושובכות בית הבדים ובית השלחין ועבדים...

הירושלמי אומר שישנה משנה שבה מבואר שדין עבדים הוא כדין קרקעות, ישנה משנה שבה מבואר שדין עבדים הוא כדין מטלטלין, וישנה משנה שבה מבואר שדין עצמאי להם. בתור דוגמא למשנה שבה דין עבדים הוא כדין הקרקע מביא הירושלמי את משנתנו.

ומכיוון שהירושלמי אומר שדין עבדים הוא דוקא כדין קרקע, ולא כדין מטלטלין, יש לכאורה ראיה נוספת שהירושלמי לא סובר כרשב"ם בנוגע לגודרות. דאם הירושלמי מדגיש שדין העבדים במשנתנו כדין הקרקע ולא כדין המטלטלים, מוכח לכאורה דלא כרשב"ם הסובר שדין אחד לעבדים ולמטלטלים.

ובאמת שתי הראיות הללו מדברי הירושלמי הביאם הגר"א בביאורו לשולחן ערוך.

5. מכאן שהמיוחס לרבנו גרשום סובר כרבנו חננאל שבמשנה מובאת דעת חכמים.

6. נראה שהמיוחס לרבנו גרשום סובר שסברת הולכי אושא היא דוקא לגבי קרקע, מכיוון שנאמר לגבי בבבלי (כח ע"א): "כיון דאכלה תלת שנים", ואם כן עיקר הלימוד הוא על אכילת פירות הקרקע.

דהשולחן ערוך פוסק להלכה (חושן משפט סימן קלה סעיף א) כשיטת הרמ"ה⁷:
אף על פי שהמחזיק בדבר המיטלטל נאמן לומר שהוא שלו, על בהמה וחיה אינו
נאמן⁸, דכיון שהיא מהלכת יש לחוש שמא מעצמה נכנסה לרשותו או שמא לקחה
בדרך והחזיק בה.

על דברי המחבר השיג הרמ"א כשיטת הרשב"ם: "ויש אומרים דאם החזיק בהם שלוש שנים
בכל ענין הוי חזקה".

הגר"א מעיר בביאורו (ס"ק ה) על דברי הרמ"א:

אבל בירושלמי פרק א' דקידושין ריש הלכה ג': אית מתניתין... ואין לומר
דהירושלמי לא סבירא ליה הא דריש לקיש דהגודרות, דהרי בהדיא אמרינן שם
בריש פרק ג': דמר רבי יוחנן רבי יוחנן: עגלים וסייחים המקפצין ממקום למקום
אין להן חזקה'.

דהיינו שהגר"א מביא ראיה שהירושלמי איננו סובר כרשב"ם מכח הנזכר בסוגיא בקידושין
דדין אחד לעבדים ולקרקעות לעומת מטלטלים, ומוסיף הגר"א ואומר שלא ניתן לומר
שהירושלמי סובר שגם למטלטלים יש חזקה, ואם כן אין ראיה דלא כרשב"ם, דהרי
הירושלמי במפורש אומר בסוגיא בבבא - בתרא שראינו בתחילת המאמר, שלעגלים
וסייחים המקפצים ממקום למקום אין חזקה, וזהו כדברי ריש לקיש דהגודרות אין להם
חזקה.

7. בבית יוסף שם, מבאר המחבר שלעומת הטור הסובר כרשב"ם, ישנה דעה שנייה שהיא דעת
הרמב"ם (הל' טוען ונטן פ"י ה"ד) שהמגיד משנה מבארה שלמטלטלין אין חזקה כלל. אכן ראה
בב"ח ובש"ך שם (ס"ק ג) שביארו את דברי הרמב"ם באופן אחר.

8. אכן, בשעה שהשולחן ערוך פוסק את הדין של טענת דמי העיזים הנזכר בהמשך סוגית גודרות
בבבלי, הוא פוסק (חושן משפט סימן עב סעיף כא): "אין חזקת המחזיק מועלת לטעון עליו כדי
דמיו אלא בדבר שאינו יכול לילך מעצמו והוא עומד תחת יד הבעלים, כגון מטלטלים או עבד
קטן שאינו הולך ברגליו ובהמה המשתמרת ביד הרועה, דכיון שהוא שמור יד בעליו וזה מוחזק
בו - נאמן לטעון עליו עד כדי דמיו. אבל עבדים גדולים ובהמה שאינה מסורה לרועה אלא
מעצמה הולכת ורועה - אינו נאמן לומר לקוח הוא בידי או משכון הוא בידי... ואם החזיק בהם
שלושה שנים ויש לו עדים בכך, הרי זה נאמן..." דברים אלו סותרים לכאורה את דבריו כאן,
דכאן כתב כרמ"ה שלמטלטלים אין חזקה, ואילו בסימן עב סותם שבין לבהמה ובין לעבד יש
חזקת שלוש שנים וכרשב"ם. ויעויין בסמ"ע (סימן קלה ס"ק ג) המיישב שהשולחן ערוך סובר
כרמ"ה, ובסימן עב אין עיקר ענין הדיבור חזקת מטלטלים ולכן סתם שם דבריו, ואצלנו פירט.

שיטת המיוחס לרבנו גרשום לגבי המושג גודרות

והנה, זה ודאי אמת אי נימא דגודרות כולל כל בהמה, וכדברי הערוך דהובא לעיל, אבל המיוחס לרבנו גרשום ביאר (ב לו ע"א ד"ה הגודרות):

האי דקאמר הגודרות אין להם חזקה לאלתר קאמר... גבי גודרות בהמה דקה, דאין להם שמירה כל כך אין להם חזקה, אבל בהמה גסה דיש להם שמירה, יש להם חזקה לאלתר, דמצי אמר 'אתה מכרת לי'.

המיוחס לרבנו גרשום מבאר, שלעומת בהמה דקה שאין לה שמירה וייתכן לומר שמאליה נכנסה לבית או שנלקחה בידי המוחזק, בהמה גסה, שיש לה שמירה, לא ייתכן לומר שהיא נכנסה מעצמה לבית או שנלקחה מבלי שהשומר ישים לב, וממילא העובדה שהיא שוהה בבית המוחזק היא ראיה שהיא שייכת לו, וחזקתה לאלתר.

על פי דברי המיוחס לרבנו גרשום, המשך הגמרא מבואר בפשיטות.

דאיתא התם (ב לו ע"א):

הנהו עיזי דאכלו חושלא (שעורים קלופות) בנהרדעא. אתא מרי חושלא תפסינהו, והוה קא טעין טובא (שאכלו העיזים כמות מרובה של אוכל, וצריך בעליהם לשלם לו ממון רב). אמר אבוה דשמואל: יכול לטעון עד כדי דמיהן דאי בעי אמר לקוחות הן ביד⁹.

על זה מקשה הגמרא: "והאמר ריש לקיש: הגודרות אין להן חזקה". ומתרצת הגמרא: "שאני עיזי דמסירה לרועה".

הגמרא ממשיכה ומקשה: "והא איכא צפרא ופניא", דהיינו שישנן עיזים שהולכות לשדה לבד וחוזרות ממנו לבד, ואם כן אינן מסורות לרועה, ומתרצת הגמרא: "טייעי שכחי ומידא לידא משלמי", דהיינו שבנהרדעא ישנם ישמעאלים גנבים, ולכן לא מרשים לעיזים ללכת לבד.

בעוד שלפי הערוך והרשב"ם צריך לבאר שזהו דין מיוחד בעיזי נהרדעא השונה משאר הבהמות, ורק בהם יש שמירה מיוחדת שבגללה יש חזקה לאלתר, לפי המיוחס לרבנו גרשום הדבר פשוט, דנהי דעיזים בהמה דקה הם, מכיוון דיסוד החילוק בין בהמה דקה לבהמה

9. אכן הרשב"ם (בד"ה יכול) כתב דהנאמנות היא אך ורק בשבועה, וביאר הנימוקי יוסף (יט ע"א מדה"ר) דמכיוון שהמיגו הוא מיגו דהעזה, דלא היה מעיז לטעון שהעיזים לקוחות בידו, כשאין הדבר כן, לכן אנו מצריכים גם מיגו וגם שבועה, וישנן דעות אחרות בראשונים לבאר הצורך בשבועה (ועייני בריטב"א לו ע"א הטוען שצורך השבועה הוא משום שנוטל ממון וברמ"ה פרק ג סימן עז הכותב שהשבועה שבוטעת היסת בלבד היא, ויסוד דבריהם בדברי התוספות ב נב ע"ב ד"ה דברים, שכתבו דניתן לומר שהמיגו בסוגייתנו איננו מיגו דהעזה מפני שבעל העיזים טוען שאכלו מעט); ומכל מקום המיוחס לרבנו גרשום איננו מזכיר כלל תנאי זה.

גסה הוא בשאלת השמירה, ובנהרדעא העיזים צריכות שמירה, אם כן דינם שם כדין בהמה גסה.

המקור למחלוקת הראשונים לגבי המושג גודרות בגירסאות שונות בגמרא

ובאמת כדברי המיוחס לרבנו גרשום מבואר בגירסתנו בגמרא.

דאיתא בבבלי במסכת כתובות (פד ע"ב):

ההוא בקרא דיתמי דתפסי תורא מיניה. בעל חוב אמר: 'מחיים תפיסנא ליה', ובקרא (רועה הבקר) אמר: 'לאחר מיתה תפסיה'. אתו לקמיה דרב נחמן, אמר ליה (לרועה הבקר): 'אית לך סהדי דתפסיה?' אמר ליה: 'לאו'. אמר ליה: 'מגו דיכול למימר לקוח הוא בידי, יכול נמי למימר מחיים תפיסנא ליה'.

ומקשה הגמרא על דינו של רב נחמן: "והאמר ריש לקיש: הגודרות אין להן חזקה".

ומתרצת הגמרא: "שאני תורא דמסירה לרועה".

הרי מבואר דשיטת הבבלי דדוקא בהמה דקה, שאין לה שמירה, אין לה חזקה לאלתר, וכדברי ריש לקיש, אבל בהמה גסה שיש לה שמירה, יש לה חזקה לאלתר.

ובאמת רש"י שם (בד"ה הגודרות) ביאר את המושג גודרות: "בהמה דקה¹⁰, על שם (במדבר לב' טז) 'גדרות צאן'."

והערוך והרשב"ם שביארו אחרת את המושג גודרות על כרחך שגרסו בגמרא כגירסא האחרת המובאת בדברי תלמידי רבנו יונה.

דכתב השיטה מקובצת שם בשם תלמידי רבנו יונה:

ומתוך 'שאני התם דמסרן לרועה', כלומר בהאי עובדא דבקרא... שאותו הבקרא מנהגו היה שהוא היה מביא אותם לרשות הבעלים בערב והבעלים היו מחזירים אותם בבוקר ולא היה מניח אותם, ואי אפשר שיגיע ליד זה אלא על ידי לקיחה...

נמצא, דלעומת גירסתנו בבבלי בכתובות, שעל פיה בהמה גסה איננה בכלל גודרות, על פי גירסת תלמידי רבנו יונה תירוץ הבבלי הוא שבמקרה המיוחד שהיה שם הבקר היה נמסר

10. רש"י מבאר את דבריו דוקא במושג 'גודרות', על מנת להדגיש שאין הגמרא חושבת בהוה אמינא שהמושג גודרות הוא כערוך והרשב"ם וכולל כל בהמה, ובמסקנא אומרת 'שאני תורא דמסירה לרועה' ומסיקה דגודרות הוא כרש"י והמיוחס לרבנו גרשום וכולל רק בהמות דקות, אלא שהגמרא תמיד ידעה שגודרות כולל אך ורק בהמות דקות, ומכל מקום רצתה להבין החילוק שבין בהמה דקה שאין חזקה לבין בקר שיש לו חזקה לאלתר, ואת זה מבארת הגמרא באומרה 'שאני תורא דמסירה לרועה' – דהיינו שלבהמה גסה יש שמירה וכחילוקו של המיוחס לרבנו גרשום.

בידי הרועה מבוקר ועד ערב, ואם כן ניתן לומר דגודרות הוא שם כולל לכל בהמה, וכדברי הערוך והרשב"ם.

אם כן, הערוך והרשב"ם גרסו בכתובות כגירסא המובאת בתלמידי רבנו יונה, ולכן ביארו דגודרות הוא שם כולל לכל בהמה, ואילו רש"י והמיוחס לרבנו גרשום גרסו כגירסתנו ולכן ביארו דגודרות הוא שם לבהמה דקה.

ביאור חדש בירושלמי שעל פיו אין מקום להוכיח ממנו במחלוקת הראשונים

מכיוון דבירושלמי מבואר שלעגלים וסייחים אין חזקה, אם כן, אמנם לפי ביאור הערוך והרשב"ם את המושג גודרות, שהוא כולל כל הבהמות, על כרחך שהירושלמי האומר שאין לעגלים וסייחים דבכלל בהמה הם חזקה, סובר כרמ"ה. אבל לפי ביאור רש"י והמיוחס לרבנו גרשום את המושג גודרות, שהוא כולל כל בהמה דקה, הרי שהירושלמי חלוק על הבבלי, ובניגוד לבבלי הסבור שלבהמה דקה אין חזקה ולבהמה גסה יש חזקה, הירושלמי סבור שלעגלים וסייחים דבכלל בהמה גסה הם אין חזקה. ואם כן לא ניתן להביא מהירושלמי ראיה לשיטת הרמ"ה, דאם נגרוס בכתובות כגירסתנו, הירושלמי כלל איננו כרמ"ה.

ובביאור שיטת הירושלמי, נראה דנקט 'עגלים וסייחים' דוקא, דסובר הירושלמי דאין הדבר תלוי במסירה לרועה ושמירה, וכשיטת הבבלי אליבא דרש"י והמיוחס לרבנו גרשום, אלא דהדבר תלוי ביכולת הקפיצה מעל הגדר – דכשהבהמות צעירות ויכולות לקפץ מעל הגדר, אין להם חזקה כלל, וכשהבהמות מזקינות ואינן יכולות לקפץ מעל לגדר יש להם חזקה, ולא מבואר מדברי הירושלמי אם החזקה היא בשעה שהמנהג להקפיד עליהם, וכשיטת רבנו חננאל, או לאחר שלוש שנים, כשיטת הרשב"ם¹¹.

11. הטעם שלא ניתן להכריע מהי שיטת הירושלמי, מפני שבירושלמי אין מסקנא מהו טעם חזקת שלוש השנים.

דאיתא בירושלמי (בבא-בתרא פ"ג ה"א): "מנין לחזקה? אמר רבי יוחנן: שמענו מהולכי אושא, משור המועד למדו. אמר רבי יוסי: מאן אית ליה שור המועד לשלושה ימים, לא רבי יודה, דתנינן תמן, רבי יודה אומר: לא אמרו שלש שנים אלא כדי שיהא באיספמיה ויחזיק שנה וילכו ויודיעוהו שנה ויבא שנה."

דהיינו דהירושלמי איננו מביא כלל את סברותיהם של רב יוסף ושל רבא הנזכרות בבבלי, ורק מביא את סברת הולכי אושא, ויוצא מהנחת יסוד שסברא זו איננה מסתדרת עם דברי רבי מאיר הסובר (בבא-קמא פ"ב מ"ד) דמועד הוא כל שהעידו בו שלש פעמים ואפילו ביום אחד, וכפי שהבבלי מקשה (בבא-בתרא כח ע"ב): "ולרבי מאיר דאמר ריחק נגיחותיו חייב, קירב נגיחותיו לא כל שכן, אכלא תלתא פירי בחד יומא, כגון תאנה, ליהוי חזקה דומיא דשור המועד", והירושלמי איננו מקבל את תירוצו של הבבלי, אלא מקשה דלא ייתכן שהולכי אושא הם אליבא

ודוגמא לנקיטת 'עגלים וסייחים' בתור גדר נפרד מכלל הבהמות, מצינו במשנה בעבודה זרה (פ"א מ"ו) שם נאמר: "ובכל מקום אין מוכרין להם (לגויים) בהמה גסה, עגלים וסייחים,

דחצד החלוק על רבי מאיר, הוא רבי יהודה, מפני שרבי יהודה אומר במשנה (שם פ"ג מ"ב): "לא אמרו שלש שנים, אלא כדי שיהא באיספמיא ויחזיק שנה וילכו ויודיעוהו שנה ויבוא לשנה אחרת", ואם כן רבי יהודה כלל איננו סובר שיש מושג של חזקת שלוש שנים אם ידוע לנו בוודאות ששהו יחד במדינה. ואם כן הירושלמי דוחה מכל וכל את סברת הולכי אושא, ואיננו מביא סברא אחרת תחתיה. (כך ביאר המהר"א פולדא ושאר הפרשנים בעקבותיו. ולא ייתכן לבאר דהירושלמי סובר כתירוץ הבבלי לגבי רבי מאיר ואיננו סובר כקושיא השנייה, וכוונתו לומר דסברת הולכי אושא היא הטעם של חזקת שלוש שנים אלא שאינה מתאימה לדברי רבי יהודה אלא רק לדברי רבי מאיר, דאין זה דרך הירושלמי להניח דוחק גדול בביאור דברי רבי מאיר, ולא לרמוז עליו כלל).

ויעויין ברש"י (שם כח ע"ב ד"ה ולר' מאיר) המבאר שלדעת הבבלי לרבי יהודה ניחא סברת הולכי אושא, וכן כתב בעליות דרבנו יונה שם, דפירש רב האי גאון, דהקושיא השנייה של הגמרא היא אך ורק אליבא דרבי מאיר, ולרבי יהודה סברת הולכי אושא ניחא, ובניגוד לרבנו חננאל שפירש שהקושיא השנייה הין בין על רבי מאיר ובין על רבי יהודה, ולפי דבריו למסקנא אין מחלוקת בין הירושלמי והבבלי וסברת הולכי אושא איננה מתאימה לאף דעה בנוגע לשור המועד. ובטעם הדבר דאליבא דרש"י ההגמרא איננה אומרת שחכמים החלוקים על רבי ישמעאל יכולים לסבור כרבי יהודה, יעויין בתוספות ר"ד שם.

ובפשיטות לפי רש"י הבבלי ישיב על קושיית הירושלמי, דאין כוונתו לומר ממש כרבי יהודה, אלא כרבי יוסי דמבואר בבבלי (בבא-קמא כד ע"א): "אמר רב נחמן אמר רב אדא בר אבהו: הלכה כרבי יהודה במועד, שהרי רבי יוסי מודה לו, והלכה כרבי מאיר בתם, שהרי רבי יוסי מודה לו. אמר ליה רבא לרב נחמן: ולימא מר הלכה כרבי מאיר במועד, שהרי רבי שמעון מודה לו, והלכה כרבי יהודה בתם, שהרי רבי שמעון מודה לו! אמר ליה: אנא כרבי יוסי סבירא לי..." ובאמת המיוחס לרבנו גרשום דייק בדבריו וכתב (בבא-בתרא כח ע"ב ד"ה ולר' מאיר): "בשלמא אליבא דרבנן דפליגי עליה דרבי מאיר..." אכן הירושלמי איננו מזכיר שם כלל את דברי רבי יוסי, אלא כותב בסתם דההלכה במועד כרבי יהודה ובתם כרבי מאיר, דהרי איתא התם (בבא-קמא פ"ב ה"ו): "רב ירמיה בשם רב: הלכה כרבי מאיר בתמה וכרבי יודה בהעדאה, דתני שור שנגח שלשה פעמים ביום אחד אינו מועד, ומה תלמוד לומר מתמול שלשום, אלא שאם חזר בו שלשה ימים זה אחר זה אינו נידון אלא כתם". מכיוון דהברייתא שמובאת בתור ראיה לפסיקת ההלכה היא ברייתא שבה מפורש כרבי יהודה, דהרי שיטת רבי מאיר ששור נהפך חזרה לתם אם משחקים התינוקות בו, הרי שעל כרחך שאין 'דתני' ראיה לפסיקת ההלכה, אלא פסיקה זו מובאת בסתם (יעויין בפרשנים שם). ואם הירושלמי יודע שרבי יוסי סובר כפסקו של רב, מדוע לא להביא ראיה ממנו, אלא על כרחך שלירושלמי לא היה מסורת שכך היא שיטת רבי יוסי, ולכן לא מביא ראיה לפסקו של רב, ואיננו יכול לתרץ הקושיא מרבי יהודה על סברת הולכי אושא ולומר שסברת הולכי אושא היא כרבי יוסי. אכן הבבלי שמכיר שיטה זו של רבי יוסי, מבואר אליבא דרש"י דסובר שהולכי אושא הם אליבא דרבי יוסי.

שלמים ושבירין". ובטעם הדבר שהצריכה המשנה לומר דגם עגלים וסייחים אסור למכור לגויים, למרות שכבר נזכר שאסור למכור לגויים בהמה גסה, ועגלים וסייחים בכלל בהמה גסה הם, כתבו התוספות (עבודה זרה טו ע"א ד"ה אימור): "וסייחים נמי לרבותא נקט, דאף על גב דהשתא לא חזו למלאכה אסור למכרם"¹².

אם כן, נראה שבדייקא נהגו לדבר על עגלים וסייחים בתור גדר מיוחד בתוך הגדר הכולל יותר של בהמה גסה, והוא גדר של בהמות שקלות ברגליהם ויכולות לקפץ.

ואמנם מדברי רש"י דלעיל מוכח שהבין שעגלים הם פרים צעירים וסייחים הם חמורים צעירים וכפי שביארנו לעיל, אבל מדברי הערוך נראה דהבין דסיח הוא חמור בר, דבמקום אחד [ערך סיח] כתב: "שדומה לסיח שבמדבר... שהוא קל ברגליו, וסיח הוא ערד" ובמקום אחר [ערך ערוד ב] כתב: "הערוד... חמור מדברי". אם כן שיטת הערוך שסייחים הם חמורי בר ודוקא הם קלים ברגליהם, אבל כל חמור מבוית איננו קל ברגליו.

נמצא דעל פי ביאור זה בירושלמי, הלכה למעשה כל בהמה הקלה ברגליה ויכולה לקפץ אין לה חזקה כלל, ולשיטת רש"י גדר זה כולל כל שור וחמור צעירים, ולשיטת הערוך גדר זה כולל כל שור צעיר וכל חמור בר.

ועל פי ביאור זה בירושלמי, מובן היטב מדוע הירושלמי מקשר דין העגלים וסייחים לדין התינוק המדדה, מכיוון דשיטת הירושלמי היא דכל גדר החילוק בין בהמות שיש להם חזקה לבהמות שאין להם חזקה הוא בשאלה האם הן יכולות לקפץ ממקום למקום.

אם כן מסקנת הדברים היא, ששינוי גירסא בבבלי בכתובות משפיע השפעה ישירה על ביאור מסקנת הבבלי בבבא - בתרא, ויוצר שני ביאורים שונים בתכלית בדברי הירושלמי.

דאם אנו גורסים בסוגיא בכתובות 'שאני התם דמסרן לרועה', הרי שפירוש המושג 'גודרות' שהוא כולל כל בהמה וכביאור הערוך והרשב"ם, ומכיוון שכך הירושלמי האומר שלעגלים וסייחים אין חזקה, יש לבאר שהוא סובר כביאור הרמ"ה בבבלי בבבא - בתרא, שלמטלטלים אין חזקה כלל, וכראיות הגר"א.

אבל אם אנו גורסים בסוגיא בכתובות 'שאני תורא דמסירא לרועה', הרי שפירוש המושג 'גודרות' שהוא כולל בהמה דקה בלבד וכביאור רש"י והמיוחס לרבנו גרשום, ומכיוון שכך הירושלמי האומר שלעגלים וסייחים אין חזקה, על כרחך שהוא חלוק על הבבלי בנוגע לגודרות וסבור שיש סוגים מסויימים של בהמה גסה שאין להם חזקה. ומכיוון שמדבר דוקא על קפיצה נראה שחלוק לגבי גדר ההבדל בין ההמות שיש להם חזקה, וכפי שנתבאר, דלעומת הבבלי דעל פי ביאור המיוחס לרבנו גרשום סבור שהחילוק הוא האם לבהמה יש שמירה או לא, הירושלמי סבור שהחילוק הוא האם הבהמה יכולה לקפץ בקלות או לא.

12. והטעם שאסור למכור אותם מבואר ברש"י במסכת פסחים (נג ע"א ד"ה עגלים וסייחים): "אף על גב דלאו בני מלאכה נינהו, מיחלפי במכירת גדולים".